

Az elégedettség „műhelye”

Megismerkedni egy üzem életével többféleképpen lehet. Beszélgetve az igazgatóval és a főmérnökkel, járva a gépek és kezelők között, végighallgatva egy termelési tanácskozást, brigádnaplókat, lapozva. Csak hogy a brigádnaplók többsége a munka „dicsőség”-oldalát rögzíti, a termelési értekezlet nem ad átfogó képet, az üzembeli séta kívülálló számára inkább csak kirakatazés, a vezetők maguktól tudják, mit kérdezhet a kíváncsi idegen.

Hatan ülnek az asztalnál. **Marton József** szakmunkástanuló, már második éve jár szakmai gyakorlatra a tejjipari vállalat szegedi üzemegységébe, ahonnan ösztöndíjat kap. Ha lehet, elvégzi majd a főiskolát is. A fiatalasszony, **Lőrincz Lászlóné** négy éve szakmunkás, és automata tejszín-pasztörőző gépnél dolgozik. Orabére a négy év alatt négy forinttal emelkedett. Brigádvezető lett remélgiben.

Kiss Mária üzemérnök, három szakos volt, az élelmiszeripari főiskolán, 1971-ben diplomázott. A szakmai gyakorlatokon a tejjipar volt számára a legszimpatikusabb, ezért választotta a pályázati hirdetésre.

Császár P. Szilveszternek, a rakodónak öt éve van még a nyugdíjig, sokáig tévesben dolgozott, egy éve sincs, hogy eljött a tejuzembe. Jó kedv legyen az egészség mellé, akkor nincs baj, mondja.

Király Sándor tmk-s, régi műszaki a tejjiparban, ő bontotta szét a régi üzem, ő hagyta ott utójára. Most a gépészek csoportvezetője.

A kezelőtiszt, **Novkov Mladen** most már inkább katonának menne, mint nyugdíjba. De még néhány hónap, és törzsgárdajelvényvel búcsúzik az üzemtől.

Ök hatan munkahelyükről beszélnek, egy idő után már kérdés nélkül is.

Az a leggyakoribb, hogy ha már becsöppent valaki a tejjiparba, ott meg is marad. Fogva tartja a tiszta munkahely, ahol pedig a fehér köpenynek nem rangja, hanem egészségügyi oka van. Odaköti a megtanult szakma, amit más munkaterületen nem kamatoztathat, mert tejuzem minden városban, így Szegeden is csak egy van. Kényszerítő erő hát a mesterség, amelyet megtanultak, vagy megelégedettség alapuló kötelek? S ha ez utóbbi, mi befolyásolja jó közérzetüket?

Az anyagi biztonság, amelyet az elmúlt néhány évben teremtett meg a vállalat, amikor kiegyenlített az adminisztratív és műszaki beosztásban dolgozókat, valamint a tejjipari szakmunkához szorosan kötődő munkások fizetése közti különbséget? Igen, ez is.

Az a naponta csak pár forint, de egész évben már tetemes összeget kitevő summa, amit reggelként tejjel, tejfölben minden dolgozó megkaphat? Igen, az is.

A korszerű gépeken alapuló, jobbára automatizált gyártási folyamat, amely a fizikai munkát még a betanított munkás esetében is a szellemi tevékenységhez közelebbíti? Az a munkaverseny, amit ebben az üzemben lelkismereti kérdésnek tart minden brigád, és azok is, akik az eredményeket értékelik? A közös erővel csinosított környezet? Az üzemvezető embersége, akinek mindig nyitva a hivatali szobája, és otthon is csöröghet a telefonja? Bizonyára mindez — külön-külön és együtt — hozzájárult ahhoz, hogy megszeressék munkájukat, az üzemet.

— Régen úgy volt, ha hozták lovas kocsiikkal a tejet, örültünk, ha kútvízzel

14 fokra lehűthettük. Akkor már büszkéek voltunk. Most meg egy gombnyomással hűti le az asszony — segédmunkásból lett tejkezelő —, még meg is fagy a tej. Amikor idejöttem kezelőtisztnek — az áru kiszállítását irányítom —, látom ám, úszik a tejben a sok zacskó. No, gondoltam, ha ez mindig így megy, beszélék a főnökkel, én itthagynom! Most meg, hogy éjszakás vagyok, látom ám, nagy ritkán szakad a polipack. Észreveszik a hibát a gépnél, vagy jól csinálják meg a tmk-sok, én nem tudom, de egy nap még húsz zacskó sem szakad el.

— Az egyéni vállalási lapokat kiraktuk a folyosóra, hadd lássa mindenki. Akinek van egy kis ideje, megnézheti, mit csinál a másik. Meglátszik az év végi prémiumon is, hányszor került egy brigáddhoz a vándorászóló. Legutóbb visszavették az egyiktől, mert sejtelték csináltak. Tavaly 8 millióval nagyobb volt a forgalmunk, mint 1973-ban.

— Ha újonc kerül az üzembe, először végignézi az üzemrészeket, ne forduljon eljött miatta baleset vagy sejtelt. Én úgy gondolom, kérdezni is kell, amit nem ért az ember. Akik régen csinálják, nem gondolhatnak erre. Érdeklődni kell, aztán minden világos lesz. Az újoncnak, a fiatalnak kíváncsiságán sok múlik. Két éve járok a gyakorlatra, ismerem már az üzemet.

— A „főnök”? Azt lehet mondani, nem is tud olyat kérni tőle az ember, amit ne intézne el gyorsan, vagy ha nem, akkor fölírja. Mert állandóan ír. De ha valamit ő kér, azt is megjegyzi. És ha az illető nem csinálta meg, fél óra múlva kérdezi ám, na, hogy is állunk.

— Most már azon is túljutottunk, hogy a KISZ-ben csak a tagbélyeget fizetjük. Most épül a klubunk, meg fásítottunk az utak mellett, sok munkánk volt a karnevállal is. A vállalat adta az anyagot, és segítettek a műszakiak. Az is a baj, hogy a lányok csak a festésben, takarításban tudnak részt venni. A zamárdi üdülőbe is a

fiatalok járnak szívesebben, az idősebbeknek sok az otthoni elfoglaltságuk, sajnálják az időt a pihenésre.

— Gondok? Van azért az is. Sokszor késünk a szállítással, ha elalszik a „pilóta” vagy a kocsikísérő. Aztán az üzletek rajtuk kéri számon az árut. A brigádjuknak szoltunk már, hogy rajtunk csattan az ostor. De hát ott gyorsan cserélődnek az emberek, nemigen lehet azt megkötni, aki a tej helyett mást iszik.

— Minden gépből annyivan, amennyi éppen termel. Tartalékgép lenne jó, mert egy éjszaka csak a kisebb javításokat tudjuk megcsinálni. Ez persze vízsi a pénzt a vállalattól. Vagy legalább lenne alkatrész elég, de van úgy, hogy a külföldi szállítmányra egy évet is várunk. Ha közben elromlik valami, kitaláljuk a házi megoldást. Itt volt ez a szavatossági felírás. Szólt a főnök, fiúk, találatok ki valamit. Megírta az újság is, két hét múlva megvolt az ötlet.

Elégedettek. Ritkán hallani ilyesmit. Az üzemről beszéltek, szó esett munkaversenyéről, szakmai továbbképzésről, vezetőik magatartásáról, termelési eredményekről és fizetésrendezéséről. Szépietés nélkül beszéltek gondjaikról is, a beszélgetés végén mégis egyértelműre kerekedett a fel nem tett kérdésre a ki nem mondott válasz: jól, mert biztonságban érzi magát a majdnem háromszáz tejuzemi dolgozó, akiket ezúttal ök hatan képviseltek.

Pályfi Katalin

Felmérés a talaj kártevőiről

A Keszthelyi Agrártudományi Egyetem mosonmagyaróvári mezőgazdaságtudományi karának oktatói és hallgatói tevékenyen bekapcsolódnak a CPS iparszerű növénytermesztési programjába. Az idén 180 ezer hektár területen készítenek pontos

A Csongrád megyei tanács mezőgazdasági osztálya a napokban összegezte, mi várható a termelőszövetkezetek és szakszövetkezetek vezetősége által hozott takarékosági intézkedésektől. Sok tonna nyersanyagról, takarmányról, benzinnel és gázolajról, sok kilowattóra villamos energiáról és sok millió forintból van szó az intézkedések jegyzőkönyveiben, akkor is, ha néhány szövetkezetben nem gondolták át még minden lehetőséget.

Sok zöldséget, sok primórt termő megye a miénk, fölia nélkül nem boldogulhat a kertészet. A fölia pedig drága, és külföldről hozzuk. Lehet-e takarékoskodni ott, ahol a kertészet továbbfejlesztését szorgalmazzuk? A hatalmas fölialepedőket eddig többnyire egyszer húzták föl a bordákra, ha leszedtek, eldobták. Most az a törekvés kezd uralkodni lenni, hogy kezeljék gondosan és használják föl többször is. Úgy természetesen, hogy az alatta termő zöldség ne károsodjon. Ebben az évben 14,6 tonna műanyagfóliát akarnak a termelőszövetkezetek megtakarítani Csongrád megyében.

A szegedi öszesítőben olvastuk, hogy a város gazdasági kevesebb műtrágyát használnak fel, mint a megyei átlag. A megyei átlag pedig igencsak közepesen ballag az ország többi tájához viszonyítva. Jogos a törekvés, hogy több műtrágya kerüljön a földre, mint az előző években, a takarékos-

sági rovatban mégis 8744 tonna szerepel. Első pillanatra fából vaskarikának látszik, pedig nem az. Műtrágyából annyit érdemes kiszórni, amennyire a növénynek szüksége van. Terjednek a termelési rendszerek, itt mindenütt előre megvizsgálják a talaj tápanyagállapotát és csak azt pótolják, amire szükség van. Egyre több „rendszeren kívüli” gazdaság is él ezzel a lehetőséggel. De ha igekeznek visszafogni a kiszórásnál eddig számolatlanul hagyott veszteségeket, ha jobban ügyelnek a tárolásra, ha az összecsomósodott műtrágyát csak betonozott helyen darálják, akkor nem fából lesz a vaskarika. Néhány gazdaság most kezd számba venni, hogy az összegyűlt sok istállótrágyát is érdemes a földre kihordani.

Növényvédő szereknél csak Szeged gazdaságaiban 390 ezer forint szerepel a takarékosági listán, az egész megye 3,3 millióval számol. Lehet a méreggel takarékoskodni? Hiszen, ha nem permeteznek, pusztít a kártevő. De ha hallgatnak az előrejelzésre, és akkor permeteznek, amikor a kártevő várható, és megjavítják a permetező berendezéseket, sok időt, energiát és növényvédőt szert is megtakaríthatnak.

Első szóra a takarmánnyal való takarékoság is érthető, hiszen fejleszteni akarjuk az állattenyésztést. Ha a gazdaság maga termelte takarmányt használ, ha a fehérjetartalmú külföldi tápok helyett vagy mellett, ahol lehet, lucernalisztet kever, a szarvasmarhát legelőre hajtja, és mindenütt minimálisra csökkenti a tárolási veszteségeket, akkor végeredményben ugyanannyi takarmányból több jószágot nevelhet.

Villamos energiánál, ha az üresjáratú motorokat leállítják, ha a berendezéseket

és a sok energiát fogyasztó szarítótokat nem feltétlenül a csúcspont idején működtetik, kétféle kilowattóra ára maradhat a szövetkezetek kasszájában.

A benzin és gázolaj körül született a legtöbb intézkedés. Normákat dolgoznak ki az erőgépek és gépjárművek üzemeltetésére, megszigorítják az elszámolásokat, és minden esetben összevetik az elvégzett munkával, de sokat jelenthet az adagolók és porlasztók beállítása, az öngyújtó üzemképes állapotban tartása, röviden szólva gépjávitók felelősségének fokozása is. Ha a lassú járási lánctalpasoknak nem kell alkalmanként beballagniuk a telephelyre üzemanyagért, hanem helyükbe viszik, sok üresjárat energiája marad meg szántásra és más célra. A belső utak rendszeres karbantartása kevesebb üzemanyagot is jelent, és kevesebb idő előtt elpusztult gépet is. Szegeden 306 tonna gázolaj szerepel a takarékosági tervezetben, a megyeiben 1130 tonna.

Ahol minden lehetőséget végiggondoltak, ott egyéb „apróságokat” is figyelembe vettek. A fölösleges kocsiállások után járó pénzeket, bírságokat és a büntető kamatok összegét is vissza lehet tartani megelőző szervezéssel, a reprezentációs költségeket minimálisra lehet csökkenteni, de az úgynevezett belső tartalékok feltárása is sokat jelent. A gépek lehető legjobb kihasználása — ha már fogy az üzemanyag, több hasznot hozzon! — az anyagellátás folyamatosága — ne álljanak tétlenül a gépek és emberek! — a munkaszervezés tökéletesítése egyelőre számokkal nem írható be a takarékosági előrejelzésekbe, de év végén sok ezer forinttal kifejezve bizonyára igen. A selejtanyagok és az elfekvő készletek értékesítése a becslések szerint 9—10 millió forintot jelenthet.

H. D.

FEKETE GYULA

A fiú meg a katonák

40.

Szívesen eltűnődött volna még ezen, milyen lenne az az újfajta tank, de folytatnia kellett a terepszemlést, még addig, míg messzebbre láthat. Most kell azt jól eltervezni, a világosban, merre induljon majd a sötétben.

A kanyargó úttól jobbra, az erdőszélen állnak a tankok. Vagyis balra kell tartania.

Jó darabon lefelé halad majd, a kukoricatábla után lapályos rét következik, valami patak kanyarog a rét közepén. Nem lehet nagyon széles, mert csak egy-egy kanyarulatánál világít a víz ezüst csíkját. Nekiszaladásból át lehet azt ugrani. Legfeljebb átdobja előbb a túlsó partra a tarisznyát.

Át kell azt a kutyának is ugrani. Hacsak nem fél a víztől. De miért félna a víztől, kóbor kutyá ez.

A patak után rét következett, aztán megint a szántóföldek csikja. Nem tudta már kivenni, melyik csik lenne a legalkalmasabb átvágásra, megsűrűsödött az alkonyat.

Ha felér a túlsó domb tetejére, onnan már bizonyosan elárulja magát a sötétben a front.

Csudálatos véletlen lenne, ha Grisával találkozna legelőszőr odaát.

Vannak ilyen csudálatos véletlenek az életben. Hát az is nem tisztára véletlen volt, hogy éppen Grisáék szállásoltak be Stefi nénihez?

Ezer vagy talán millió katona is van, és éppen ők szállásoltak be. Kell ennél nagyobb véletlen?

Arra ébredt akkor hajnalban, hogy mindenfelé prúgatnak a géppisztolyok, pukkannak az aknák, mennydörögnek az ágyúk. Azaz akkor még nem tudta megkülönböztetni, melyik az akna, me-

lyik az ágyú, csak behűződött a dunna alá, és hallgatta a nagy ézengést.

A pincében háltak, mert előző este is ágyúztak már, és betört egy ablak. Stefi néni erre megnyitotta az összes ablakokat, és leköltöztek éjszakára a pincébe.

Megdermedt a hirtelen rémülettől a dunna alatt, mert a közvetlen közelből is hallatszottak valamilyen hangok. Nem is emberi hangok.

Mocanni sem mert, sokáig. Kilesett aztán a dunna alól, hogy nem csilapodtak a vinnyogó hangok. Hátul, a pince sarkában egy szentkép előtt térdeltek, és sűrűn csukladozó hangon, fel-felzokogva, suttogva imádkozott Stefi néni.

A vaskampóra volt felakasztva a szentkép. Csak most akaszthatta fel, mert ő látta este a vaskampót, ki is próbálta rögtön, elbírna-e egy embert, mert eszébe jutott, hogy a nyilasok pincében is szoktak akasztani. Azt beszélék.

Nem, egész biztos, hogy nem volt még este a vaskampón a szentkép.

Idáig azt hitte, csak a templomban imádkoznak így a katolikusok. De úgy látszik, otthon is így szoktak imádkozni, letérdepelve.

Parázso nagymama is szokott imádkozni otthon, de ő könyvből olvassa az imádságot, és pápaszemmel, amelyet csak imádkozáshoz használt. Meg ha zsákot feldoz Acsay tekinteteseknek. És a világért le nem térdepelne nagymama, mondván: nem kívánja azt a Jóisten. Mert ha kívánna, akkor meg volna írva a Bibliában. Ő még a püspöknek, de magának a római pápának sem térdepel le; amit a Jóisten nem kíván, azt ember sem kívánhatja el.

Azt is nagyon szerette Parázso nagymama, hogy tele a katolikus templom mindenféle cifraságokkal. Hát nem megmondja a Szentírás, hogy: ne csinálj magadnak faragott képet, ne imádd és tiszteld azokat? A Tízparancsolat nem világosan megmondja?

Ebből is látszik, milyen gyarló az emberiség. Jobban esik neki, ha ellenére tehet az Irásnak. Nemhiába a háború meg a bombázások, a nagy pusztulás. Meg a komonizmus. Bünteti az emberiséget a Jóisten.

Persze, hogy nem nézte jó szemmel Parázso nagymama, hogy Magda katolikusok ment férjhez. Mert katolikusok Rezső bácsiék. Így aztán, ha fiuk lesz, katolikusnak keresztelik, és elkeveredik a család.

Takarékosság a mezőgazdaságban